

muecas en la pared, del tipo "pedal". Otros dos accesos de este tipo de "pedal", se constatan hacia las ventanas del tercio norte y extremo norte. Las cámaras, casi todas de planta aproximadamente rectangular y variables por lo que respecta a sus medidas –2,5x3 m. y 2,5x 4 m. como media–, no presentan silos ni elementos destacables, y solamente unas cuantas tienen depósitos o compartimientos abiertos-atrojes. Enfrente de este grupo hay una ventana solitaria, El Calvari, y también en las inmediaciones del mismo Bocairent encontramos otros dos grupos: el del Colomer y el de En Gomar.

Las interpretaciones de estas cavidades han sido muy diversas, a través del tiempo (cámaras sepulcrales de épocas antiguas, graneros, cenobios visigóticos...) y difíciles de datar, por falta de materiales arqueológicos, inscripciones u otros datos.

Después de diversas prospecciones arqueológicas llevadas a cabo por el MAOVA (Museu Arqueològic d'Ontinyent - la Vall d'Albaida), –todavía no completadas–, se puede asegurar que se trataba de graneros-almacenes de seguridad, realizados en época andalusí (hispano-árabe), que servirían a determinadas comunidades campesinas de las proximidades, muy probablemente de ascendencia bereber. Al parecer, se trata de un modelo de granero trasladado del norte de África (los *tazaghin* del alto Atlas, por ejemplo).

Hipotéticamente, su funcionamiento debería ser remotamente parecido al de un almacén colectivo bereber o *agadir*, al menos para el grupo mayor de las Covetes dels Moros. Corresponderían a un momento muy preciso –todavía por determinar con exactitud–, probablemente entre los siglos X-XI. ●

Bocairent en el mapa

ALESC Comunicació

INFORMACIÓ TURÍSTICA

Tourist-Info Bocairent
Pl. Ajuntament, 2 - 46880 Bocairent
Tel. 96 290 50 62
bocairent@touristinfo.net
www.bocairent.org

Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida
Dep. Turisme: Tel. 96 238 90 91
www.mancovall.es www.vallblanca.com
turisme@mancovall.com

TELÈFONS D'INTERÉS

Ajuntament: 96 235 00 14
Policia local: 96 235 00 10

Tourist-Info Ontinyent
Tel. 96 291 60 90
www.ontinyent.ws
ontinyent@touristinfo.net

Covetes dels Moros

edició 2009

Bocairent

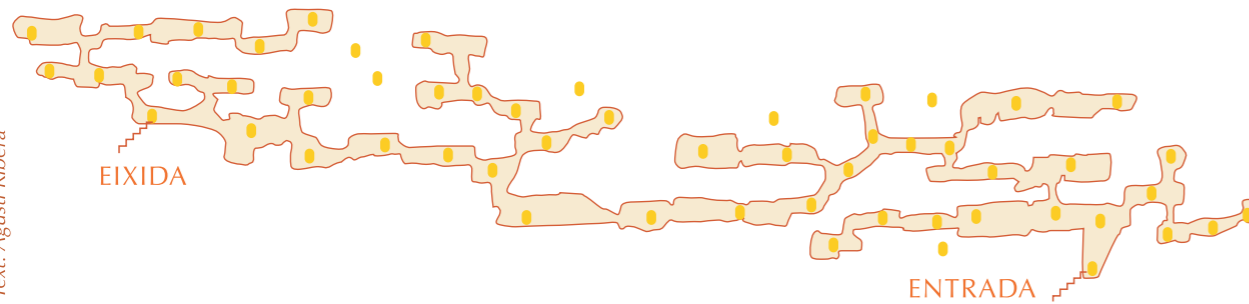
Color de la Història

Ajuntament de Bocairent
Regidoria de Turisme

Covetes dels Moros - Perfil frontal (secció)

Text: Agustí Ribera

Es tracta d'un grup de coves-finestra, o coves artificials amb orificis en forma de finestra, penjats a mitjan d'una cinglera rocosa. Situada en el Barranc de la Fos, en la vessant dreta, tan sols a uns 300 m. al nord del nucli urbà medieval de Bocairent. És el grup més complex i nombrós, amb diferència, de tota la capçalera del riu Clariano, on hi ha altres grupets en els barrancs entre Bocairent, Ontinyent i Alfàfara. És també el més famós i del que més s'ha escrit.

Consta d'una cinquantena de finestres, que donen accés a altres tantes cambres, així com de 9 finestres més, que tan sols estan iniciades i inacabades. Les finestres es disposen en 3 - 4 nivells però sense formar "pisos" regulars. És molt probable que la gran majoria d'aquestes cambres foren concebudes per a estar aïllades, almenys en un principi, ja que totes tenen argolles d'ancoratge per a les cordes i dispositius per a encastar portes –marcs, solcs...–, però en l'actualitat estan totes intercomunicades per trencaments

en les parets (que també semblen antics), així com per "pouets-xemeneia" per a salvar els desnivells.

Tanmateix, una de les finestres es troba a un nivell més baix que la resta del grup (a uns 8 metres del pis) i no té cambra, sinó que és del tipus "xemeneia", amb bons escalons. En 1908 es va fer explotar un "barrino" per tal de facilitar l'accés, cosa que la va desfigurar.

Posteriorment s'ha instal·lat una escaleta metàl·lica per on s'entra amb comoditat. Però amb anterioritat s'hi

accedia dificultosament ajudant-se d'una sèrie d'osques a la paret tipus "pedal". Altres dos accessos d'aquests tipus de "pedal", es constaten cap a les finestres del terç nord i extrem nord. Les cambres, quasi totes de planta aproximadament rectangular i variables en quant a mesures (2,5x3 m. i 2,5x 4 m., com a mitjana), no presenten sitges ni elements destacables, i solament unes quantes tenen dipòsits o compartiments oberts - atraixos. Enfront d'aquest grup hi ha una finestra solitària, *El Calvari*, i al voltant del mateix Bocairent també trobem el grup del Colomer i el d'en Gomar.

Les interpretacions d'aquestes cavitats han segut molt diverses, a través del temps, (cambres sepulcral d'èpoques antigues, graners, cenobis visigòtics...) i difícils de datar, per falta de materials arqueològics, inscripcions o altres dades. Després de diverses prospeccions arqueològiques dutes a terme pel MAOVA (Museu Arqueològic d'Ontinyent - la Vall d'Albaida), –encara no completades–, es pot assegurar que es tractava de graners-magatzems de seguretat, realitzats en època andalusina (hispano-àrab), que servien a determinades comunitats camperoles de les proximitats, molt probablement d'ascendència berber. Sembla que és un model de graner traslladat del nord d'Àfrica (els *tazaghin* de l'alt Atlès, per exemple).

Hipotèticament, el seu funcionament deuria ser remotament paregut al d'un magatzem col·lectiu berber o *agadir*, almenys per al grup major de les Covetes dels Moros. Correspondrien a un moment molt precís –encara per determinar amb exactitud–, probablement entre els segles X-XI. ●

Se trata de un grupo de cuevas-ventana, o cuevas artificiales con orificios en forma de ventana, colgadas a mitad de un acantilado rocoso. Situada en el Barranc de la Fos, en la vertiente derecha, tan sólo a unos 300 m. al norte del núcleo urbano medieval de Bocairent. Es el grupo más complejo y numeroso de todos los de la cabecera del río Clariano, donde hay otros pequeños grupos en los barrancos situados entre Bocairent, Ontinyent y Alfàfara. Es también el más famoso y del que más se ha escrito.

Consta de unas cincuenta ventanas, que dan acceso a otras tantas cámaras, así como de 9 ventanas más, que tan sólo están iniciadas e inacabadas. Las ventanas se disponen en 3 - 4 niveles pero sin formar "pisos" regulares. Probablemente la mayoría de estas cámaras fueron

concebidas para estar aisladas, al menos en un principio, ya que todas tienen argollas de anclaje para las cuerdas y dispositivos para empotrar puertas –marcos, surcos...–, pero en la actualidad están todas intercomunicadas por rupturas en las paredes (que también parecen antiguas), así como por pequeños "pozos-chimenea" para salvar los desniveles.

Así mismo, una de las ventanas se encuentra a un nivel más bajo que el resto del grupo –a unos 8 m. del suelo–, y no tiene cámara, si no que es del tipo "chimenea", con buenos escalones. En 1908 se hizo explotar un barreno para facilitar el acceso, cosa que la desfiguró. Posteriormente se ha instalado una escalera metálica por donde se entra con comodidad. Pero con anterioridad se accedía dificultosamente ayudándose de una serie de